

Сьогодні
06.09.2024

Урок №4

Однозначні й багатозначні слова

Мета: поглибити знання учнів про лексичне значення слова, дати поняття про однозначні та багатозначні слова, формувати вміння розрізняти такі слова, доречно використовувати їх у мовленні; удосконалювати вміння самостійно збагачувати власний словниковий запас, в тому числі за допомогою словників; виховувати любов до природи рідного краю.

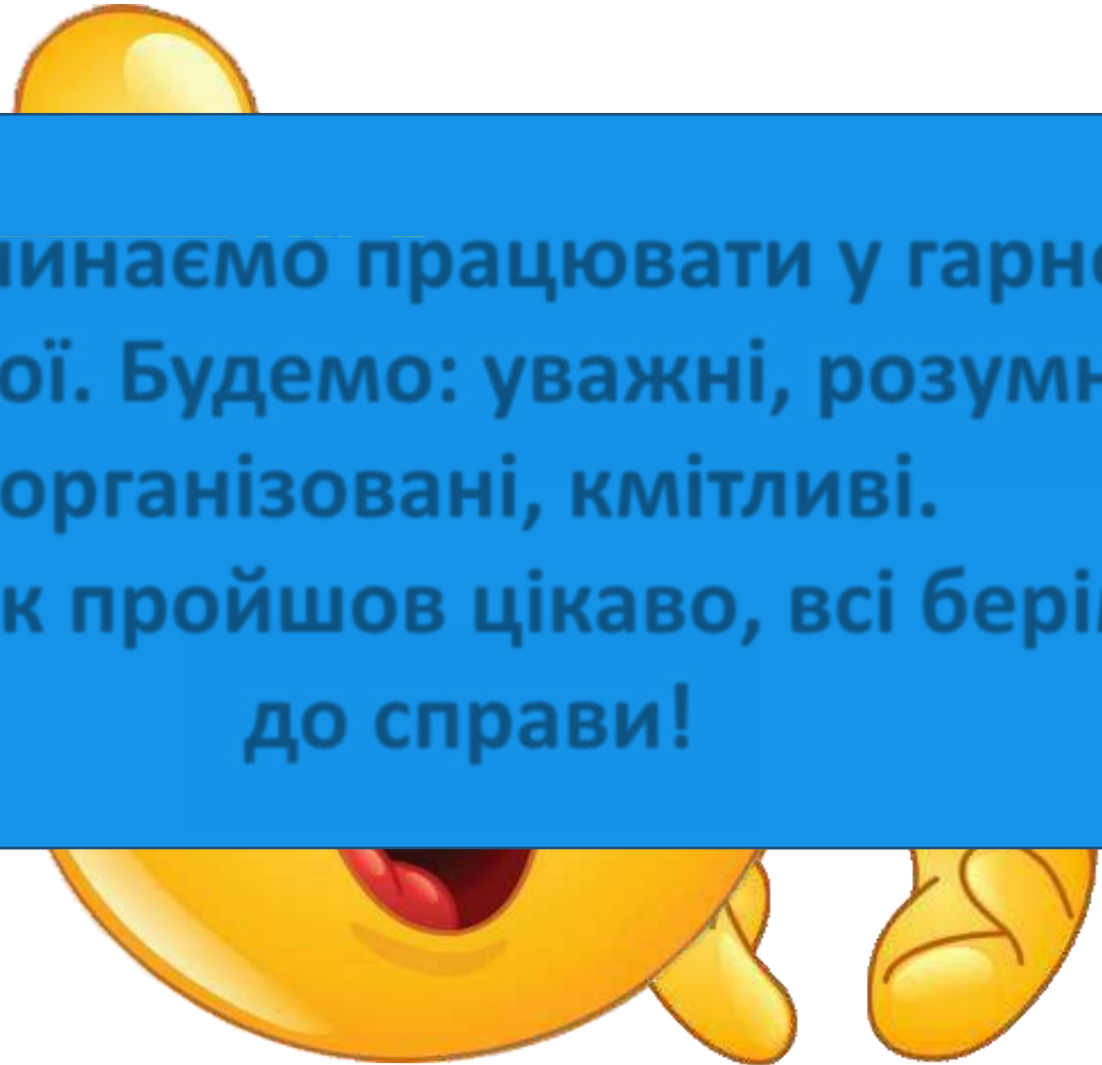
08.09.2023

Уже дзвінок нам дав сигнал:
Працювати час настав.
Тож і ми часу не гаймо,
Роботу швидше починаймо.

Тож починаємо працювати у гарному
настрої. Будемо: уважні, розумні,
організовані, кмітливі.
Щоб урок пройшов цікаво, всі берімося
до справи!

**А як ти попрацював
вдома?**

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

Книгозбі́рня, мере́живо.

Запишіть «слова дня». До якої групи — однозначних чи багатозначних слів — вони належать? Відповідь обґрунтуйте.

1. Що називаємо лексичним значенням слова?
2. За якою ознакою слова поділяють на однозначні й багатозначні?
3. Які слова є однозначними?
4. Які слова називають багатозначними?

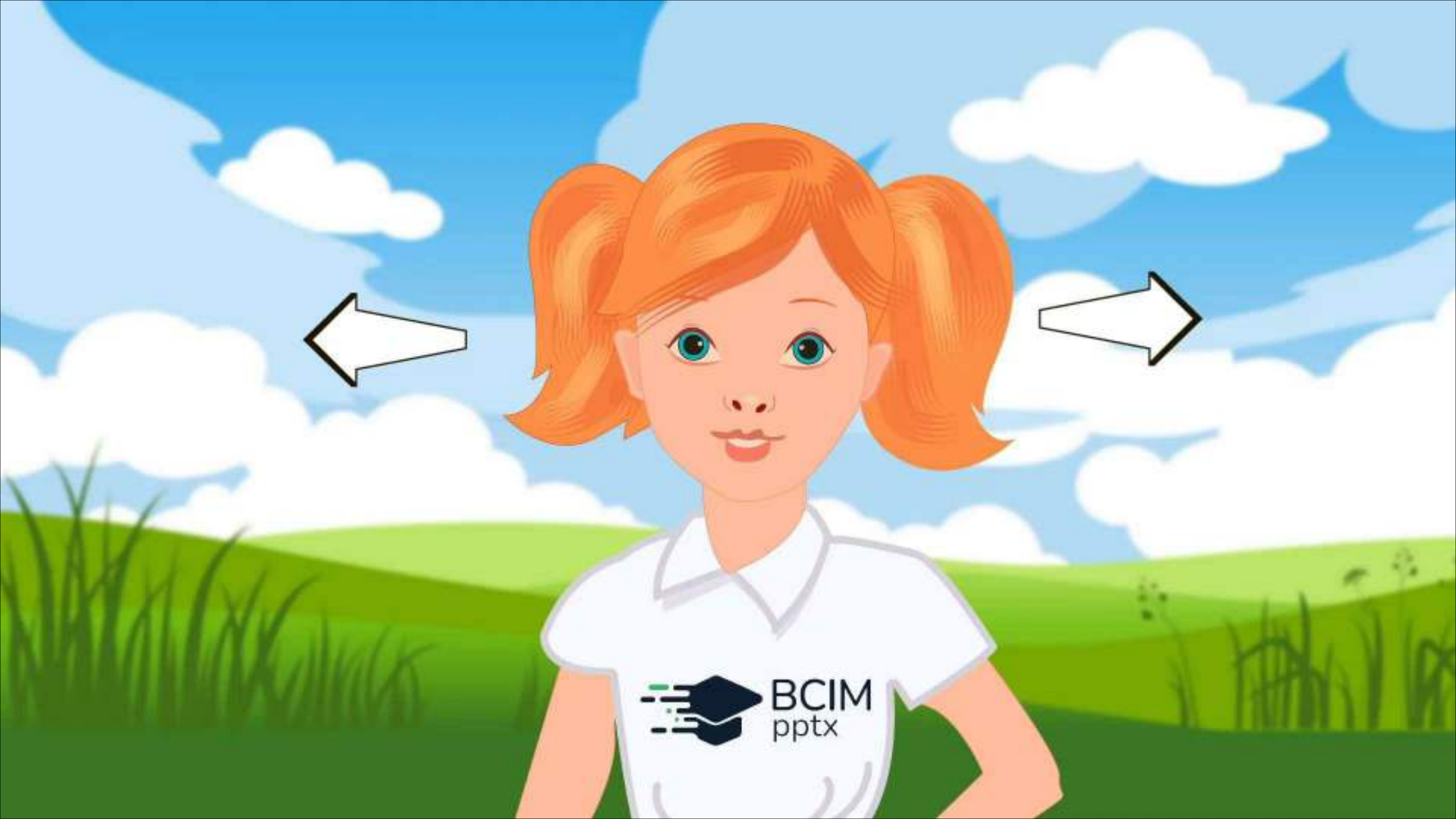

1. Яких слів більше — однозначних чи багатозначних?
2. Як реалізується кожне значення багатозначного слова?
3. Де частіше вживають однозначні, а де — багатозначні слова?
4. Як уява людини сприяє виникненню нового значення слова?

Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.

Вправа 25. Розгляньте схему. Використовуючи її та відому вам інформацію з попередніх класів, підготуйте усну розповідь про однозначні слова

киянин, бібліотекар,
українка

назви людей

шафа, олівець

назви
конкретних
предметів

жоржина, материнка

назви рослин

двоє, дев'ять

числівники

ОДНОЗНАЧНІ СЛОВА

квітень, середа

назви місяців і
днів

морський,
учорашній

деякі
прикметники

префікс, тонна

наукові
терміни

Вправа 26. Прочитайте текст. Що ви дізналися про виникнення нових значень того самого слова? Чи можете навести власні приклади слів із кількома значеннями?

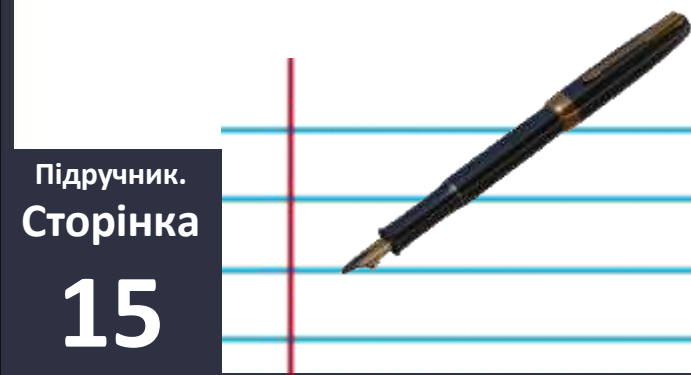
Лексичний запас мови збагачується не лише новими словами, а й появою нових значень в уже наявних у мові слів. Наприклад, спочатку слово *умілець* означало *«той, хто добре знає свою справу, володіє умінням; вправний майстер»*, а згодом набуло нового значення: *«спритна людина, що вміє вдало використовувати обставини»*. Поява нових значень слів важлива для мови та її носіїв: це дає змогу, використовуючи ту саму кількість слів, за допомогою їх сказати значно більше, висловитися ясніше, образніше.

Запишіть прикметник «свіжий». Виконайте послідовно такі дії:

- назвіть асоціації, що викликає у вас це слово;
- доберіть до нього якомога більше іменників;
- порівняйте, якого значення слово набуває в поєднанні з різними словами;
- зробіть висновки щодо кількості значень цього прикметника і звірте їх зі словником.

Свіжий

Крутий

Вправа 28. Чи вживаєте ви у своєму мовленні прикметник «крутий»? У якому значенні? Зверніться до тлумачного словника і з'ясуйте, яке первинне значення цього слова і скільки загалом значень воно має. Усно доберіть приклади з кожним значенням

КРУТИЙ, 1. Майже прямовисний; стрімкий; протилежне пологий, пологіший. Хмарочки стали розходитись.. і покотились геть-геть за крутії гори .

2. Дуже загнутий, вигнутий, сильно закручений. Корови поважно несли в обори своє голе рожеве вим'я та круті роги .

3. Дуже вигнутий, не поступовий (про поворот шляху, річки тощо). Далі крутими завертнями повертала вона [річка] до гори.

4. розм. Міцний, твердий. На крутеє дерево треба крутого клина .

5. перен., розм. Дуже складний для розуміння. [Лікар:] Говориш ти загадками крутими!

6. перен. Гострий, різкий, дошкульний (про вислів, розмову тощо). Крутою була розмова .

7. Дуже густий внаслідок тривалого варіння (про їжу). Каша у нас пшоняна, крута, увариста .

8. Дуже насичений, міцний (про настій, навар, тютюн, запах і т. ін.). Крута кава; Крутий чай;

Вправа 29. Прочитайте й запишіть речення. Підкресліть багатозначні слова. Обґрунтуйте свій вибір. Яких слів, на вашу думку, в українській мові більше — однозначних чи багатозначних? Чому?

1. На кручах київських бузок під вітром закипає (М.Лукаш). 2. Достигле літо капає дощем (О. Дриль). 3. Все горіло, і я горів у роботі (М. Дочинець). 4. Світанок проходить крізь відчинене вікно й оселяє в серці мрії (В.Чорней). 5. Сьогодні по обіді поштар із запізненням приніс свіжі листи (В. Гук). 6. Зима обіцяла бути суворою. Повітря дзвеніло мовчанням (Н. Доляк). 7. Світанком свіжим — привітався день. Мороз на склі залишив телеграму... (В. Юрчишин).

— А ось найкраще у світі мереживо, — тихо мовив батько. І показав рукою нагору, де крони дерев переплітаються з небом чи, може, то небо впліталось в них, хтозна. Та так чи так, а це зелено-блакитне мереживо існувало. І батько всміхався, і досить було придивитися, щоб побачити, як ліс і далі невпинно плете його, мов великий гомінкий верстат.

Батько стояв невимушено, говорив, і мова його линула вільно й жваво:

— А онде, прислухайтесь, за тими деревами — там гурчить справжній водоспад пташиного щебетання (За Р. Бредбері).

- Назвіть образи, які намалювала уява батька. У якому значенні вжито слова «мереживо» і «водоспад»?
- З'ясуйте інші значення цих слів.
- А з чим у вашій уяві асоціюється мереживо?
- Опишіть картину природи, що постала у вашій уяві після прочитання тексту.

Тема уроку корисна тим, що... Найбільше зацікавило завдання... Найскладніше було виконати..., оскільки... Найбільш несподіваним для мене було... Я навчився / навчилася...

**Виконайте вправу 31, напишіть
есе «Осінні канікули в моїй
уяві».**

*Короткий запис у щоденник
с. 17 впр. 31, есе.*

Оберіть острів, на який ви б завітали
у кінці уроку

Інтересу

Радості

Успіху

Незадоволення

Суму